

הבנינו ואלמדה

אצרות דעת, נספי חזקת ופיקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגדו"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

יום כיפור - יום של ביטול להקב"ה! עבודת היום: התקרבות אל השי"ת ע"י אחדות ישראל!

מאמר נפלא להבנת יום נשגב זה באור חדש!

מעשר כספים, בהכרח תהיה לו עשירות ולא יחסר לו כל, ועל זה אמר הקב"ה שיכולים לבחון אותו בזה. מגיע האדם וטוען: "אני קיימתי ולא עלה בידי". ואז מה משיבים לו? משיבים לו שאם יש לו לאדם עבירות אחרות, הן מונעות ממנו השפעה. "הבה ונראה מה עם שמירת העינים שלך? ומה עם שמירת הלשון? ומה עם שאר העניינים הצריכים תיקון". פותח האדם זוג עינים - "הלא אמרתם לי ובחונני נא בזה, ועכשיו שזה לא עובד, אתם מצדיקים עצמכם לאמר שהקולר תלוי בצוארי?!".

הן כעין זה כתב באוה"ח הק' (פרשת האזינו) בפירושו הפסוק "יערוף כמטר לקחי תיזל כטל אמרתי, כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב", שהתורה מספקת לאדם פרנסה בלי שום ספק. אם האדם לומד תורה - יש לו פרנסה; אם אינו לומד תורה - אין לו פרנסה. זוהי מציאות העולם. ממש כמו מטר. וכתב על זה האוה"ח הק': הלא כעת בוודאי יבוא אדם וישאל: אצלי זה לא ממש ככה. אני לומד תורה, ואין פרנסתי מצויה, ואילו פלוני, לא נראה לי שהוא מתמיד גדול, לא נראה שפרנסתו באה לו בזכות תורתו, ועם כל זה אין צריך לספק לו צרכי יו"ט מקופת התמחוי. וכתב שעל זה בא הפסוק דלהלן: "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, א-ל אמונה ואין עול, צדיק וישר הוא". כלומר, זה שאתה סובל מדוחק הפרנסה בעוד פלוני מתפרנס בכבוד הוא מחמת סיבות אחרות, וסוף דבר, חשבון מדוקדק יש אלא שאין אתה מכיר אותן, אך האמת נשאר אמת, שהתורה מביאה פרנסה ובלתי תורה אין פרנסה. הנה אף כאן יתמה האדם - בתחילה אמרתי לי שזה מתאים אחת לאחת, ובסוף אתה אומר שבגלל סיבות אחרות זה לא כל כך מתאים.

אכן בגלל שאלות אלו צריך האדם לחזק את אמונתו

נוכל לחדד חידה: איך יתכן שהאדם התענה ביום הכיפורים, מתחילה ועד סוף וקיים כל ההלכות עד האחרון שבהן, והיה בבית הכנסת והתפלל, ועם כל זה נשאר בדיוק כמו שהיה, עם כל חבילת העבירות? והפתרון לחידה הוא: אם לא הסיר פירוד הלבבות על ידי ריצוי חבריו!

~ ב ~

ההרגשה שמדובר בחוסר ישרות

אכן דיבורים כאלה עלולים לפעמים לשבור רוחם של בני אדם, ויש שנשמע את האדם אומר: ידעתי שלא כל כך קל לחזור בתשובה. הוא אומר: לפעמים מרגיש שיש כאן יו"ט נפלא עם מאמרי חז"ל נפלאים בענין גודל כח התשובה, אך בסוף, כשמגיעים לאותיות הקטנות, מתברר פתאום שזה לא כל כך פשוט, כי אם לא פותרים את כל הבעיות של בין אדם לחבירו, אין שום כפרה. אכן פעמים שמחמת חומר הענין נוטה האדם להתעלם ממנו, אבל אם הוא בוחר שלא להתעלם, יש שיידמה לו שרימוהו, בדומה למי שמטריח עצמו להגיע לחנות שפרסמה שהיא מוכרת דבר פלוני בחצי מחיר, וכשנגיש לשלם, אומרים לו: "מחיר מוזל זה ניתן רק למי שקונה חמשה, ורק ביום שלישי, ורק בין שמונה לתשע, ורק למי שכבר קנה בחנות בעבר", שמרגיש שעשו ממנו צחוק, ושואל בתרעומת: "למה רימיתם אותי? היה לכם לומר מראש שצריך לשלם מחיר מלא ולא לפרסם שקר ולהביא אותו ממרחקים!"

הצור תמים פעלו

והאמת שכך הוא בדברים הרבה ביהדות, שמי שלומד היטב, יתכן שיעברו לו מחשבות כאלה בלבו, ולמשל, "ובחונני נא בזאת" (מלאכי ג, ט), שביארו חז"ל שמי שנותן

שנינו (יומא פ"ח מ"ט): "עבירות שבין אדם למקום, יום הכיפורים מכפר, עבירות שבין אדם לחבירו, אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה חברו. את זו דרש רבי אלעזר בן עזריה (אחרי טז, ז) "מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו", עבירות שבין אדם למקום, יום הכיפורים מכפר, עבירות שבין אדם לחבירו, אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו!"

~ א ~

הטינה מפריד

ובטעם הדבר שאין יום הכיפורים מכפר על עבירות שבין אדם לחבירו, כתב השל"ה הק' (תורה אור ר"ה, כו), כי הנה באמת צריך ביאור ענין כפרת העוונות ביום הכיפורים, שהרי אמרו חז"ל (ביק ג, א) "כל האומר הקב"ה ותרן, יותרו חייו". אך הביאור הוא כי הנשמות מתראות לפני השי"ת ביום זה, וכך בסוד הבינה, שהיא שורש אל הנשמות, והנשמות הנכנעות בתשובה, הם המעוררות התשובה העליונה, שכן דרך השרשים להתפעל מענפיהם התחתונים. ועתה, אם ימצא בינו לבין חבירו טינה, הרי הוא מפריד ומחלק השורש העליון, וכמעט מכניס בו שנאה שהוא פירוד, ואיך אפשר שישופע עליו אור התשובה, והוא מפריד בו חס ושלום".

פירושו של דבר: כפרת העוונות באופן כללי ביום הכיפורים נעשית על ידי כך שהנשמות מתראות ביום זה לפני השי"ת, ואם יש פירוד בין הענפים, יש גם כמעט פירוד בשורש העליון, וממילא אין הנשמות יכולות להתראות לפני השי"ת ואין להם כפרה כלל. ונמצא לפי זה שכשיש לאדם עבירות שבין אדם לחבירו, לא זו בלבד שאין לו כפרה על העבירות האלה, אלא גם על העבירות שבין אדם למקום אין לו כפרה, וכן כתב הפלא יועץ להדיא. מעתה

הרבונות

דומה הדבר לתקע של מכונה חשמלית שמנסים להכניסו למקומו בקיר כדי להפעיל את המכונה, שאם יש שם איזו פיסת פלסטיק החוצצת, לא יעזור כלום. האדם יכול לצעוק ולהמציא אלף תירוצים. שום דבר לא יעזור לו. כל עוד פיסת הפלסטיק נמצאת שם, המכונה לא תעבוד, כי היא לא תוכל להתחבר לחשמל.

הצדיקים מלמדים אותנו שהנשמה אינה יכולה להתחבר אל ה' כל עוד יש אצלה פירוד לבבות.

אפילו פלוני חטא כלפי שמיא, אפילו עשה עוול כלפיך, אפילו עשה עוול כלפי כלל ישראל כולל גדולי הדור. שום דבר לא משנה. עצם זה שיש לך שנאה בלב עליו, דבר הוא שמפריד בינך לבין הרבוננו של עולם!

ולזכור שיש לו מוח קטן ואף את המציאות אינו מכיר... וכבר יש שהאדם בטוח ששכנו חי חיים טובים ומאושרים, ויום אחד נודע לו ששכנו התייטר כל השנים. פתאום מתברר לו שלחנים קינא בשכנו כל החיים, כי באמת שכנו סבל מצרה קשה ביותר אך שמר עליה בסוד כמוס. הוי אומר: יש חשבונות שכאשר האדם מכיר אותם, מיד הוא רואה כי קושיא מעיקרא ליתא, אלא שאינו מכיר אותם. ונמצא שלפי האמת הכל מתאים עם הכללים בדיוק רב, ולפעמים די בפרט אחד שאילו היה האדם יודע אותו, היה מבין הכל, אלא שאין האדם יודע הכל. וכי חידוש הוא שאין האדם יודע הכל?! הן אפילו את הקורה אצל אחיו וגיסיו אינו יודע, ואפילו את הקורה אצל בניו אינו יודע! היכול להעלות כלל בדעתו שהוא יודע הכל עד שיוכל לשאול קושיות?! אבל הכלל נשאר כלל, תורה מביאה פרנסה! ובלו תורה אין פרנסה!
ובחזרה לעניננו:

➡ **הבינני:** יום כיפור הרי פועל את פעולתו ללא שום ספק, וכמו שאמרה תורה: "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאותיכם לפני ה' תטהרו". אך המשנה אומרת, באותיות גדולות, לא קטנות, שאם אין האדם מרצה את חבירו, אין יו"כ מכפר. יכול אם כן האדם להרגיש שרימוהו, כי יאמר: "אם תנאי קשה כל כך יש לזה, כי גם כשפלוני עשה לי עול וגם כשאין שום פשט במה שפלוני עושה לי, אעפ"כ אני חייב לרצותו על מה שאני עשיתי לו, ואם לאו - אין לי כפרה, מדוע אם כן אמרתם לי שיום הכיפורים מוציא אותי חף ונקי מכל פשע ועוון?".

➡ **הבינני:** ויש שיוסיף ויטען: "נראה לי שאני לא היחיד כאן... חוששני שיותר משישים אחוז מהקהילה אין יום הכיפורים מכפר להם, שהרי אני מכיר אותם קצת, ויודע מה קורה כאן במשך השנה..." מחשבות אלו הרי מבבלות דעתו של אדם...

לפני ה' תטהרו

➡ **ואלמדה:** ובכן, הפתרון הוא ללמוד את הסוגיא היטב ולראות את דברי רבותינו הצדיקים בעניינה. הנה הרה"ק בעל באר מים חיים ז"ע (פרשת נשא) מבאר

כך: יום כיפור מרצה ומכפר, אבל יש לזה מהלך. אפילו לדברי רבי שעיצומו של יום מכפר, אין פירושו סתם, אלא מהלך יש לכך, וכפי שכתב ה'מאור עינים' (פרשת האזינו), ומהו המהלך? **המהלך הוא שהאדם יתקרב אל ה'.** אי אפשר לקצר את הדרך. לא יתכן שהאדם יישאר רחוק ויעשה ככל העולה על רוחו ויחיה בגאווה ויתכפר לו. לא יעלה על הדעת לדבר הזה. אמנם הקב"ה נתן לנו עם תורתו מתנות יקרות ביותר, אבל האדם צריך להתאמץ כדי לקחתן. אין הוא יכול להישאר על עמדו רחוק מהקב"ה ולקבל אותן, והרי חורבנו הגדול ביותר של האדם, בזה ובבא, הוא ריחוקו מהקב"ה, ואם כן איך יתכן שיאמרו לו לאדם: "אתה יכול להישאר רחוק... זה בסדר גמור... הקב"ה יוותר לך וירשה לך להישאר ככה..."

הרי כל דבר צריך הסבר. כשאומרים, לדוגמא, על השב מאהבה שזדונותיו נעשין לו זכויות, יש לזה הסבר, כי **אחר ששב מאהבה, מתברר שזדונותיו הם אלה שגרמו לו להגיע להכרה גדולה כזו** בהקב"ה ובלעדיהן לא היה מגיע לעולם לקרבה זו שיש לו עכשיו, ואם כן **הדין נותן שיהפכו לזכויות.** ונמצא שאחרי הכול הרעיון הוא שהאדם התקרב אל ה'. מבאר ה'באר מים חיים' שזוהו גם הרעיון של יום הכיפורים, וכלשון הכתוב "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו' לפני ה' תטהרו". **כשהוא לפני ה', היינו כשתתקרבו אל ה', אזי תטהרו מכל חטאותיכם!**

והנה דבריו תואמים עם דברי השל"ה הק' שהובאו לעיל. מסדר הבריאה הוא שהאדם צריך לעשות אתערוטא דלתתא כדי להתקרב אל ה', והרי זה דורש יגיעה רבה, כי העולם הוא עולם חשוך עם נסיונות רבים, נסיונות באמונה ונסיונות בכל מה שהאדם צריך להזהר בו. **אבל כשהאדם עובד להתקרב אל ה', אז הוא זוכה לתשובה ולכפרה, לאור ולכל הטוב.** אכן **ביום הכיפורים הקב"ה נוטל נשמת כל יהודי ומקרבה אליו, וכשהיא מתקרבת אל האור, היא ממילא מתעוררת לתשובה,** וכיון שהיא מתעוררת לתשובה, היא זוכה לכפרה, כי זהו הכלל, **כל פעם שהאדם מתקרב אל ה', הוא מגיע לידי תשובה, וכיון שהוא חוזר בתשובה, הוא זוכה לכפרה.**

[וכבר תראה שיזכה האדם לכפרה על ידי שמירת שבת בלבד, וכמו שאמר חז"ל (שבת קיח, ב): "כל המשמר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש, מוחלין לו". והוא מהאי טעמא, כי כשהאדם מקיים מצוה באופן הנכון ועל ידי כן מכיר בה' ומתקרב אליו, באופן ממילא מתעוררים בו הרגשים של חרטה - "הלואי שלא הייתי עושה

מה שעשיתי", ואם כן מוחלין לו על עוונותיו. מחילת העונות אינה ויתור, כביכול הקב"ה אומר: "אתה יודע מה? בגלל ששמרת שבת יפה כל כך, לא נתחשב בעוונותיו שעשית?". מהלך כזה לא קיים אף פעם. הרעיון הוא שכאשר האדם מתקרב אל ה', הוא ממילא מתעורר לתשובה, וכיון שכן הוא זוכה למחילת עוונות].

אור של יום הכיפורים לפני השנה

והרעיון הזה קיים לא רק ביום הכיפורים, אלא גם בשאר ימות השנה. והרי זה כשאר כל המצוות התלויות בזמן, שכאשר האדם מתקשר אליהן, הוא זוכה לאורן הגם שלא בזמנו. הן זהו שאמרו "כל העוסק בתורת עולה, כאילו הקריב עולה", אשר הצדיקים גילו לנו שכך הוא בכל המצוות, כגון לולב, סוכה, מצה, וכן הלאה. וכבר היו מהצדיקים שעסקו כל השנה במסכת סוכה, כי רצו להיות תחת כנפיו של הקב"ה, וכשהאדם עוסק במסכת סוכה, הוא זוכה שמתקיים בו יושב בסתר עליון בצל שד-י יתלונן. וכן כל פעם שלמדו איזו מסכתא, התקשרו אל המצוה שהיא עוסקת בה, וזכו לקבל מאורה. ואם אמנם ביום הכיפורים יותר קל להגיע לזה מבכל הזמנים האחרים, כי **יום הכיפורים נועד לקרבת אלוקים, לתשובה ולכפרה,** עם כל זה **כל אימת שהאדם יתקרב אל ה', יזכה לכפרה הגם שיעסוק במצוה של קום ועשה.** כלומר, הגם שלא יעסוק בחרטה וידוי, כי אם בקיום מצות עשה כסוכה ולולב, **כל שיעשה אותה נכונה כדי להתקרב אל ה', יזכה לכפרה דוגמת יום הכיפורים,** שהרי אף יום הכיפורים פועל רק באופן זה, כפי שנתבאר מה'באר מים חיים' והשל"ה הק', שהקב"ה נוטל את הנשמה ומקרבה אליו, ועל ידי כן היא.

וכן ביאר הגה"ק מצאנו ז"ע"א (מובא בדברי חיים על יו"כ) שהמעלה ביום הכיפורים הוא שאז הקב"ה מקרבו אליו באתערותא דלעילא. זה לשון קדשו: "**ביום הכיפורים השי"ת ויתעלה מעורר עלינו רחמים להתעורר בתשובה כאשר אנו רואים בחוש שלכל איש מישראל בא ההתעוררות לתשובה ביום הכיפורים מעומקא דלבה, זה בכה זה בכה.**" במילות האחרונות "זה בכה זה בכה", התכוון שאחרי הכל ההתעוררות תלויה בהכנה, כי הגם שהקב"ה מקרב את הנשמות, רק כשהאדם מכין עצמו קודם לכן, הוא מרגיש זאת באתגליא. מה שאין כן אם אינו מכין עצמו, כי אז אינו מרגיש כל-כך את האתערותא דלעילא באתגליא.

כי כל לבבות דורש ה'

➡ **הבינני ואלמדה:** מבאר השל"ה הק': "היות שידעת שטהרת האדם מעוונותיו תלויה בגדול התקרבותו לפני ה', מעתה בין תבין שפירוד הלבבות הוא אחד מהמעכבים היותר גדולים לזה. אכן כן, צריך להודיע לאדם שפירוד הלבבות הוא מעכב גדול ביותר". דומה הדבר למי שבאים אליו ואומרים לו: "שב נא, שתה משהו, כי אנו עומדים להודיע לך דבר שלא יהיה לך קל לשמוע אותו. אתה יושב? ובכן, שמע נא! במשך חמישים שנה אתה מניח תפילין; כעת נודע שהיו פסולות מאז ועד עתה וכל הברכות היו לבטלה". אף כאן, התנא בא ללמד אותנו: "דע לך שאם יש פירוד בינך לבין נשמות ישראל, יש כמו כן פירוד בינך לבין הקב"ה, וכיון שיום הכיפורים מכפר רק על-ידי התקרבות הנשמה אל הקב"ה, נמצא שבגלל הפירוד שהיה בינך לבין נשמות ישראל עד כה, יום הכיפורים לא פעל את פעולתו".

אכן האדם יוכל לשאוב מזה חיזוק, כי אם ראה שעד כה במשך כל השנים לא פעלו עבורו ימי הכיפורים להשתנות, יבין שזה מפני שמעולם לא התחבר, והכל מחמת הפירוד שהיה בינו לבין נשמות ישראל, ויידע שיש לו תקוה מעתה, זאת על ידי שיסיר את הפירוד, כי אז יזכה לאורו של יום הכיפורים ויטב לו.

זאת היא האמת ואין בלתה, וצריך להחזירה בלב, ואין מועיל לזה תירוצים, כי אין זו שאלה אם אתה צודק או

בעטרה שעטרה לו אמו

כעין זה כתב ה'באר מים חיים' (פרשת נשא). הוא הביא מהמדרש (פרשת פקודי): רבי שמעון בר יוחאי שאל את ר' אלעזר ב"ר יוסי: אפשר ששמעת מאבין מהו בעטרה שעטרה לו אמו? אמר לו: הן, משל למלך שהיתה לו בת יחידה והיה מחבבה ביותר, והיה קורא אותה בתי, לא אז מחבבה עד שקראה אחותי, ועד שקראה אמי. וכתב לבאר המשל ואח"כ הנמשל: ולהבין השתמשות קריאות הללו אשכילך בינה, והוא בדרך המשל, כשהאב אוהב את בנו מאוד מאוד, אז לוקח אותו על ידו ומגביה אותו עד ראשו, עד שראש הבן וראש האב שוין בקומה, ולפעמים כשמחבבו עוד יותר, מגביה אותו עד למעלה מראשו, ולפעמים משים את הבן על ראשו ממש ועושהו עטרה על ראשו. כן אנחנו עם בני ישראל הנקראים בנים למקום, כשאנו זוכים הקב"ה מגביה שורש נשמותינו עד כביכול שוה לראשו, ואל זה רמז הכתוב (פינחס כ"ח, א') ובראשי חדשיכם תקריבו עולה לה' וגו'. כי בראש חודש לרוב האהרה הנפלאה מחסדי המקום ברוך הוא המופיע על עמו ישראל, זוכים שורש נשמותינו לעלות למעלה למעלה והקב"ה כביכול מגביה אותנו עד שוה לראשו כביכול וכו' וזה רמז לא אז מחבבה עד שקרא אותה אחותי, כי האח ואחות הם שוין בדמיון וכו' ואולם עוד יש בחינה גדולה למעלה מכולם שכביכול כביכול הקב"ה מגביה שורש נשמותינו עד למעלה מראשו מרוב האהבה והחיבה. וזה נקרא בכתוב (ישעיה מט, א') ישראל אשר בך אתפאר. כלומר שהקב"ה מתעטר בנו ועושה אותנו עטרה לראשו מרוב האהבה והחיבה. ואל זה רמז הכתוב כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' לפני ה' תטהרו. כי ביום הכפורים מגיעים שורש נשמות ישראל לבחינה זו שמגביהם כביכול למעלה מראשו ואז נקרא לפני ה' לפניו ממש, כביכול, ואז דאי תטהרו, מאחר שנתעורר אהבה וחיבה כזו ודאי יכפר עליכם. וזה רמז אומרים לא אז מחבבה עד שקרא אותה אמו, כי בחינת האם היא למעלה מהבן, וזה אמר בעטרה שעטרה לו אמו, כי זו היא בחינת עטרה שהקב"ה מתעטר בישראל ועושה אותם עטרה לראשו.

הא לך שיום הכיפורים הקב"ה מקרב את נשמות ישראל אליו, אלא שבדומה לכל יו"ט שהאדם צריך לקיים את מצוות החג כדי להתקשר לאורו של יום, אף כאן צריך האדם לצום ולהתענות כדי להתקשר לאורו של יום הכיפורים, ואם הוא עושה כן, הוא מרגיש את הקירבה ומתעורר לתשובה וזוכה על ידי כן לכפרת עוונות.

לו. סוף כל סוף המציאות נשאר מציאות, והמציאות היא שכאשר הנשמה פרודה מכלל ישראל, אינה יכולה להתקרב אל ה' ולזכות לכל הטובה המובטחת לה. דומה הדבר לתקע של מכונה חשמלית שמנסים להכניסו למקומו בקיר כדי להפעיל את המכונה, שאם יש שם איזו פיסת פלסטיק החוצצת, לא יעזור כלום. האדם יכול לצעוק ולהמציא אלף תירוצים. שום דבר לא יעזור לו. כל עוד פיסת הפלסטיק נמצאת שם, המכונה לא תעבוד, כי היא לא תוכל להתחבר לחשמל. השל"ה הק' מלמדנו שהנשמה אינה יכולה להתחבר אל ה' כל עוד יש אצלה פירוד לבבות. אפילו פלוני חטא כלפי שמיא, אפילו עשה עוול כלפיך, אפילו עשה עוול כלפי כלל ישראל כולל גדולי הדור. שום דבר לא משנה. עצם זה שיש לך שנהא בלב עליו, דבר הוא שמפריד בינך לבין הרבונ של עולם.

בין חילוקי דעות לפירוד לבבות

וכבר דיברנו כמה פעמים שיש להבדיל בין חילוקי דעות לפירוד לבבות. חילוקי דעות מותרים שיהיו וצריכים שיהיו. וכן הבאנו מהרה"ק **מבאיאן זיע"א** רמז לזה שבתפילין של יד כל הפרשיות נמצאות בבית אחד בעוד בתפילין של ראש הפרשיות נמצאות בבתים נפרדים, כי **הלב צריך להיות אחד ורק הדעות יכולות להיות חלוקות**. מותר לך לחשוב שפלוני אינו צודק ושהוא טועה בחמורות שבחמורות, כי המחשבה הזו אינה מפרידה בינך לבין הקב"ה. מותר לך אפילו לחשוב שהוא עושה עוול גדול, כלפי הקב"ה, או כלפיך, או כלפי משפחתך, או כלפי רבך. אבל **ברגע שדבר זה מוליד אצלך שנהא בלב על אותו אדם, אתה מתנתק מהקב"ה**, וכל עוד תהיה מנותק מהקב"ה, לא תוכל לקבל את כל הטובה המגיעה על-ידי קרבת אלוקים, אשר כוללת את כל הכפרה והסייעתא דשמיא, וכן ההצלחה בסור מורע, וכמו שכתב ה'ישמח ישראל' (פרשת פקודי) **שכאשר האיש הישראלי נפרד מבני ישראל, הטומאה שורה עליו**. מה שאין כן כשהוא מחובר לבני ישראל, כי אז הטומאה לא תשלט עליו, כי טומאה דחוויה היא בציבור. והסמך את דבריו על לשון הפסוק **במשלי (ס, ה)** "לתאוה יבקש נפרד". כשהאדם נפרד, התאוות הטמאות משתלטות עליו. וסיבת הדבר כאמור, כי כשנשמתו של אדם נפרדת מנשמות ישראל, היא פרודה גם מהש"ת, ואם כן אין לו כח להתגבר על יצרו.

עומד הקב"ה ומתחנן לכל אחד מישראל: "אני רוצה לנקותך מכל חטאותיך, אבל אינך יכול לזכות לזה כל עוד יש אצלך פירוד לבבות. הסר כל פירוד מלבך, ואז תזכה לקרבת ושל יד יך ככפרת עוונות".

מקוה ביום הכיפורים מיצד?

הנה בסוף המשנה ביומא שם, לאחר שהביא רבינו הקדוש מסדר המשנה את דברי התנא שאין יום הכיפורים מכפר על עבירות שבין אדם לחבירו עד שירצה את חבירו, הביא את דברי רבי עקיבא: "אשריכם ישראל, לפני מי אתם מיטריין? מי מטהר אתכם? אביכם שבשמים וכו' מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקב"ה מטהר את ישראל". והסביר ה'חזון איש' וכן יש מצדיקי החסידות כל אחד בדרכו שלו, שנתכוון ללמדנו שכפרת האדם דומה לטהרת המקוה, כפי שבטהרת המקוה, אם יש חציצה, אין האדם נטהר, כך בענין כפרת האדם, אם יש חציצה בין הלבבות, אין לו כפרה. וראיתי בספר "מזקנים אתבונן" מסיפורי הרה"ח רבי ישראל שמעון קסטלניץ זצ"ל שהשוה לזה המעשה עם המגיד מטשערנאביל זיע"א שפעם נקלע בערב שבת לאיזו עיירה ולא סיפק בידו לטבול במקוה, והנה היו שם יהודים רבים שבאו לקבל פניו, וכן תוך כדי היותו מוקף ביהודים, התכופף שלוש פעמים ואמר: "מקוה ישראל ה', כפי שהמקוה מטהר, כך בני ישראל מטהרים". והוסיף רבי ישראל שמעון מדיליה, שאולי מפני כך הביא

רבינו הקדוש מאמרו של רבי עקיבא בסוף מסכת יומא, כי ביום הכיפורים אין טובלים במקוה, ומה יעשה איש חסיד המקפיד לטבול כל יום ובפרט ביום קדוש? התשובה היא שביום זה טובלים במקוה כפי שטבל המגיד מטשערנאביל בשעתו - מקוה ישראל ה'!

טבילה שלימה

ברם קל מאוד לכפוף מעט את הגוף ולכוון לטבול במקוה ישראל, אך קשה ביותר לקיים את הדבר בפנימיות, והיינו להכניע את הרצונות לאחרים מבני ישראל - "פלוני אמר כך? שיהיה כך! פלוני עשה לי עוול? בסדר! לא נורא!". הן כך ביארו הספרים את פעולת המקוה, שבשעה שהאדם טובל את כל גופו בארבעים סאה, הוא מתבטל במים, וכשהוא יוצא, נעשה הוא כתינוק שנולד. ואם בשביל להתבטל במים, נדרש מן האדם לעצור אך מעט את נשימתו, הרי שבשביל להתבטל בין בני ישראל נדרש ממנו הרבה יותר מזה, שהרי הוא צריך לעצור את נשימתו הרבה כשהוא מרגיש שהעליבו בו ונטלו ממנו את חיותו, וכן הוא צריך לעצור את פיו שלא לעלוב בחזרה.

אכן טבילה כזו אינה זקוקה להסברים כיצד היא מטהרת את האדם, ולא לחינם היא מגיעה בקושי רב, שהרי היא מסירה מן הלב כל מיני גאווה וחשבונות. הוא מבטל את עצמו - "הוא רוצה כך? שיהיה כך! אני רציתי אחרת, אבל אם פלוני רוצה אחרת, אלך לי אף אני בדרכו". מדובר בביטול עצום. זוהי הדרך שעל ידה יום הכיפורים פועל. אין דרך אחרת, כמו שאמר התנא: "אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו".

ידעתי שלא כל כך קל לחזור בתשובה!

ה

התבטלות נמורה להש"ת

הנה בשפת אמת! איתא בזה הלשון (יום כיפור תרמ"א): "יום הכיפורים הוא הביטול אליו יתברך לגמרי. כמו שדרשו חז"ל מקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר כך הקב"ה מטהר את ישראל, ומינה מה טהרת המקוה כשנכנס כל קומה של האדם במים, כן צריך כל האדם להתבטל אליו יתברך".

והנה ידוע הכלל שכל המצוות ניתנו לנו באופן שנוכל להתקשר אל הקב"ה בפעולה גשמית, ועל ידי הפעולה הגשמית, תתקשר אליו גם נשמתנו שהיא רוחנית. כך כתבו ספרי המקובלים כמו גם ספרי החסידות. ולמשל, במצות ד' מינים שהם כנגד ד' אותיות שם הוי"ה, כשהאדם אוזן אותם בידו, הרי הוא כאוחז כביכול בהקב"ה, כי הקב"ה גילה כבודו מעילה לעולו, וכביכול האציל עצמו בתוך הד' מינים, כי רצה שהאדם יעסוק בפעולה גשמית ויתאחד עמו, ותוך כדי תתאחד עמו נשמתו בשורשה. וכן בענין מצות סוכה, הקב"ה רצה שהאדם ייכנס תחת כנפיו, לכן צוה אותו לבנות סוכה מדפנות ומסך הבא מפסולת גורן ויקב ואח"כ ייכנס בה, וכיון שיעשה כן בכלי המעשה שלו, נשמתו תעשה זאת למעלה. וכן כיבוד אב ואם הוא באופן זה. דע את אלוך אביך. כשאתה מכבד וירא מאביך ואמך

שהם גשמיים, אתה עושה זאת עם אלוך. כשאתה עושה זאת עם רבך, את עושה זאת עם הקב"ה - מורא רבך כמורא שמים. לכן מי שאין לו ביטול לרב, אין לו ביטול להקב"ה. וכן הוא בכל המצוות.

אף כאן, הדבר היותר קדוש הקיים בעולם הוא בני ישראל, וכשהאדם מתקשר ומתבטל אליהם, הרי הוא מתקשר ומתבטל אל הש"ת. יש שהאדם מרגיש כך: "אני חי לי בעולמי הרגוע והשקט ופתאום מגיע שכני ומתחיל לבנות בלי לשאול אף אחד! איזו חוצפה! איפה האנושיות שלו?". יתכן שאתה צודק, אך עצור לרגע וחשוב: למה הביא לך הקב"ה שכן זה? למה הביאו בכלל לעולם? הרי יכול היה להביאו למקום אחר או לעולם אחר! אין זה אלא מפני שהקב"ה הכניס את עצמו לזה העולם על-ידי שהביא יהודים לעולם, והכל כדי שתצטרך לבטל עצמך אליהם, וכשתבטל עצמך אליהם, תתבטל להקב"ה.

אכן מזה אנו מבינים שמי שאינו יכול להתבטל ליהודים, סימן הוא שחסר לו בביטולו להקב"ה. לא לחינם זה קשה כל כך, אלא משום שכאשר האדם מתבטל להקב"ה, הוא מגיע למקום גבוה מאוד. אך עכ"פ האדם צריך שיהיה ברור לו מהי הדרך הנכונה ולאן הוא צריך להגיע. והרי זה כמו כל דבר ביהדות שהוא קשה, שעל האדם להתפלל לה' בכל כוחו שייטיע לו, ותוך כדי לעשות את המוטל עליו. אף כאן על האדם לדעת שאע"פ שפלוני עשה כנגדו עוולה גדולה, אין שום ספק בדבר שהדרך הנכונה היא להסיר כל טינה מלבו, אלא שהדבר קשה מאוד, ולכן הוא צריך תפילה והשתדלות, וכיון שיזכה להסיר כל טינה מלבו, יזכה למחילה סליחה וכפרה ולכל הטובות שיום כיפור מביא עמו.

ונמצא לענין מה שאמר ה'שפת אמת' בביאור מאמר רבי עקיבא שהאדם צריך להתבטל לגמרי להקב"ה, שאין ביטול יותר גדול להקב"ה מכפי שהאדם מתבטל ליהודי ומסיר טינה מלבו אע"פ שעשה לו עוול. והראיה, שקשה כל כך לעשותו, כי ביטול אמיתי הוא להקב"ה.

טינה - חוסר אמונה

וכתב ה'חפץ חיים', וכן הוא בעוד הרבה ספרים, שהסיבה ששני אלה כרוכים זה בזה, כי עיקר הסיבה שיש לאדם טינה על חיבור שעשה לו עוול, הוא חוסר אמונה. אילו היה מאמין באמת שחבירו היה שלוח ממרום להזיקו, היה יוכל לסלות. אך מה? הוא אומר: "בוודאי אני מאמין שהכל מלמעלה, אבל למעשה, איני יכול לחיות עם אדם כזה". סתירה היא מינה וביה, וכשהאדם מדבר כך, הוא עושה צחוק מעצמו. לו היית מאמין באמת, לא היית אומר "איני יכול לחיות עם אדם כזה". אתה לא מאמין, תן תודה! כואב לך שהפסדת כסף, כואב לך שפלוני הצליח לרמותך, כואב לך שהיו לך בושות, כואב לך שלא קיבלו את בנך לשיבה, אבל אינך מאמין, כי מי שמאמין, אין לו פירוד לבבות. נמצא שאם יש לך פירוד לבבות, חסר לך בביטולך להקב"ה, וכיון שחסר לך בביטולך להקב"ה, אינך יכול לזכות לאורו של יום הכיפורים.

אנחנו פשוט לא יודעים מה בכוחו של יום כיפור לחולל בנו. הוא יכול לחולל בנו מהפכה של ממש. אולי טעמנו טעימה קטנה, אבל לא זכינו מעולם לכל האור, כי תמיד היינו מלאים חשבונות. אכן כן, יש שצריך לסתום את האף כדי לטבול בין יהודים, ממש כמו במקוה מים. יש שהמקוה קר ולא נעים... קפוץ פנימה! פייס אותו ובקש את סליחתו. אל תחשוב יותר מדי. כשחושבים יותר מדי, מכניסים רגל ומוציאים רגל, זה לא עובד. צריך לקפוץ...

הקב"ה מחכה לנו שנעסוק מעט יותר לעקור את פירוד הלבבות, וכשאנו נפתח פתח כפתחו של מוח, הוא יפתח לנו פתח כפתחו של אולם, כאשר יעניק לנו סליחה וכפרה, שפע טוב עד בלי די, ויחתמו בספר החיים!

תזכנית ה'מזכים'

כרוך הוא וברוך שמו, אשר זה כשנה ומחצה מאז החל הגליון להופיע באור עולם רבו פארוזתיו, ורבים נאותים לאורו אף כמשך כל ימות השבוע כולו, וכולעים במצא כל מילה מהתוכן המוגש, דלוי מאצרות השיעורים הנפלאים.

אכן על אף שהרוח - רב הוא בגליון זה למאוד, הרי שהגשם - ניצב הוא הרחק בקצהו הקיצוני. ואף אם הופץ הגליון בתחילה בצורה פיזית, זעיר שם זעיר שם, הרי שעלו הדברים כדמים מרובים.

מנגד נשמעת שזועת רבים האומרים מי יראנו טוב להביא מנחה אל בית ה' לזכותינו בקריאת הגליון בשבת קודש - ואף לזכות מכרינו וכני כתינו - כתכנים המפעימים המזכאים בגליון, תכנים קדושים אשר כיזוע אף ככוחם לשנות אורחות חיים למעלה להשכיל!

ועתה בפרוש השנה החדשה, ולאחר בדיקת אפשרויות שונות עלה ברעיונינו לאמץ את שכיל הזהב בענין, לצאת ידי שניהם, מצד אחד להפיץ הגליון במקומות אשר לא הופצו עד עתה (ורוב האיורים בהגדרה זו הם נכסים, הואיל וכמותי מעט מקומות הופץ הגליון ולא יותר, כאמור), ולהפיצו באיכות דפוס גבוהה, אך מצד שני כל יכביד הדבר על המערכת להוצאת הגליון

וזאת ע"י שמוצע בזאת לכל אשר התוכן המזכא בגליון מאירים לו את חייו - להורות הדרך ילך בה כחג וכמועד, בשבת ככימות החול

לזכות אף את שכינו הקרוב אלי ואת חוג מכרינו, הן כבית הכנסת והן בכל מקום שהוא.

כהשתתפות כסכום סימלי בהוצאת הגליונות הנדפסים יוכל לזכות את הרבים, ולשנות את אורחותיהם ואת דרכיהם ולקרנם אל השי"ת כעבותות אהבה מידי שבת בשבתו ומועד כמועד!

במחיר סימלי של 10 ₪ ל-40 גליונות

יהיה בידך כל שבוע אוצרות רוח ונמפי חיזוק כתובים לחלק למכירך, להנחתו בבית מדרשו ואת להפיצו ככל אשר תחפוץ - ולזכות את הרבים בנימי גדול -

שלעולם לא תידע עד להיכן חדרו הדברים ולאילו מצבים הועילו המה למאוד!

לפניך ג' אפשרויות להיות מהנהגונים ולהצטרף לצבא מזכי הרבים:

1. בעמדות נדרים פלוס, בקפות הכיני ואלמדה (ולציון בהערות את פרטיך ומספר עלפון ואת כמות הגליונות הנצרכת, וא"ה יהוו אליך).
2. דרך נציגנו הנאמן במס' פלאפון: 0533191594
3. בשליחת הודעה לדוא"ל המערכת.

ההפצה תתקצע ע"י מזקדים ככל עיר ושכונה, בהתאם למקום מגוריהם של הזמכמים.

ונאמנים עלינו הבטחה זו"ל כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, ומי פתי ירשה לעצמו להפסיד הבטחה זו כעת עומדינו בימי הרחמים והרצון, אשר כוודאי זכות זו יכולה היא להועיל לנו לחיותינו כל הימים כהיום הזה!

וחפץ ה' בידינו יעליח להגדיל תורה ולהאדירה!

זמן מסוגל עת ינשו צללי ערב יום הכיפורים

החל מתקופה קדומה נקבע לפתוח את תפילות יום הכיפורים באמירת "כל נדרי". והנה לפי הפשטות מדובר במסירת מודעה לבטל כל הנדרים והשבועות שייצאו מפניו מיום כיפורים זה עד יום הכיפורים הבא עלינו לטובה, והרי זה כאותה מסירת מודעה שעשינו בערב ראש השנה.

אכן בשם הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זיע"א איתא, שמטעם זה בוכים בני ישראל בעת אמירת כל נדרי מה שלא עשו כן בשעה שהתרו נדריהם בערב ראש השנה, משום שבערב יום הקדוש קודשא בריך הוא וכל פמליא דיליה יורדים לזה העולם לשמוע אל תפילות ישראל, אלא שאין הם יכולים לשרות כאן מפני שהוא עלמא דשקרא, על כן הקב"ה מעורר את לבות בני ישראל בבכי ובתשובה ואז הוא יכול לשרות בזה העולם עם פמליא דיליה.

ונמצא לדברי הרה"ק מקאריץ שההתעוררות הגדולה בעת אמירת כל נדרי איננה נובעת מאמירת כל נדרי דווקא, אלא מעצם כניסת היום, כי אז הקב"ה מעורר את לבות בניו בתשובה. ואכן פשוט הדבר שככל שירבה האיש הישראלי להכין את עצמו קודם יום הכיפורים כדבעי, כך ירגיש יותר את ההתעוררות בלב.

עשרתם? ערבתם? הדליקו את הנר!

כן סיפר הגאון מהרש"ם מברעזאן זיע"א על רבו הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זיע"א, שהיה פונה אל שומעי לקחו בערב יום הכיפורים ושאל אותם על דרך שאמרה המשנה (שבת פ"ב מ"ה) לשאול בערב שבת: "עשרתם? ערבתם? הדליקו את הנר!" ומיד הסביר את כוונתו: עשרת הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים מסוגלים לתשובה. אכן, אם האדם התעצל; עברו עליו עשרת הימים ועדיין לא עשה תשובה, מוטל עליו לשוב בתשובה על כל פנים בערב יום הכיפורים. ואם עבר עליו גם יומו של ערב יום הכיפורים בלא תשובה, חייב הוא להתעורר לכל המאוחר כאשר נטו צללי ערב, בעת הדלקת הנרות של החג הקדוש. וזהו הפירוש: "עשרתם" - עברו עליכם עשרת ימי תשובה, "ערבתם" - כבר עבר עליכם גם יומו של ערב יום הכיפורים, "הדליקו את הנר" - התעוררו כעת בשעת הדלקת הנרות, כי זהו הרגע האחרון ועד מתי תתמהמהו?

הרוצה לזכות בהתעוררות קדושה זו, כדי לו להקדים לזכות בבית הכנסת ולהתכונן אם באמירת הווידוי אם באמירת תפילה זכה ישי שבעת אמירת כל נדרי כבר יהיה בפנים. ואם תעלה לו מחשבה לאחר את אכילת סעודת המפסקת עד לרגע האחרון כדי להקל עליו הצום, ידע בבירור שעצת היצר היא, כי לפי האמת לא יכבד עליו תעניתו אם יקדים את סעודת המפסקת ברבע שעה, אלא שהיצר הרע בא לפתותו ברצותו למנוע ממנו ההכנה ליום הקדוש.

מעשה שטן בערב יום הקדוש

וראה זה דברים כדרבנות שייצאו מפי הצ"ח (דרוש ו אות יא) על אודות הנכסים אל היום הקדוש בחיפון: "הימים הללו שמם מוכיח עליהם ימי תשובה, מי יודע ישוב ונחם על עבירות שבידו, וגדולה התשובה שמקרבת ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב במהרה בימינו. והעיקר להיות אהבה ואחווה ורעות בין כלנו ולהשמר מכעס ומקטנות ומריבות, והנה מעשה שטן ביום הקדוש ערב יום הכיפורים רובם באים לידי כעס עבוד דבר שטות (מחמת החיפון והמהירות כדאיתא שם בפנים)... ואינו צריך אחר כך להביא הנר לבית הכנסת שכבר הגדיל המדורה מדורת הגיהנם שכל הכועס כל מיני גיהנם שולטין בו. כן איתא בשם הבעש"ט זיע"א כלפי מה שאמרו חז"ל (יומא כ, א): "השטן בגמטריא תלת מאה ושיתין וארבעה הוי, תלת מאה ושיתין וארבעה יומי אית ליה רשותא לאסטוני, ביומא דכיפורי לית ליה רשותא לאסטוני", שמטעם זה מתאמץ השטן הוא היצר הרע לפתות את האדם בערב יום הכיפורים מפני שהוא יודע שעוד מעט קט ינטל ממנו כוחו להשטין.

וכן ראיתי מובא בשם הספר הקדוש "שפת אמת" שמאז שתוקן חטא העגל ביום הכיפורים לאחר ארבעים יום שהיה משה רבינו בשמים לקבל הלוחות השניות, עושה היצר הרע כל טצדקי להכשיל את בני ישראל בכל ערב יום הכיפורים בכעס שהוא אבירייהו דעבודה זרה. והעצה לזה היא לדעת מראש שהיצר הרע מחפש להכשילנו בכעס ולהקדים מחמת כן את כל ההכנות כדי שנוכל להיכנס אל היום הקדוש מתוך מתנינות ולא בחיפון, ולנצל את כל שעות היום כראוי וכיאות!

תשובה ותפילה וצדקה

בימים אלו, עת אנו תרים ומחפשים בדרכי התשובה ובעמקי הסליחה אוצרות רוח של עשרות שיעורים בהירים וערוכים יעזור לכם להתרומם ולהתעלות בדרכי התשובה ותיקון המעשים.

טלפון ישיר שע"י קול הלשון: 073.295.1337

לגישה ישירה לתיקיות השיעורים לחצו בכניסתכם למערכת * לתיקיות עשי"ת: 111171 | לתיקיות יום כיפור: 111172

קול הבינני א"ח - 072.257.7726 ארה"ב - 718.686.8300 בריטניה - 0204.586.2115 בלגיה - 03.300.0223

לקבלת הגליון בקביעות
60263@gmail.com

לתרומות והנצחת שיעור וכן לקבלת השיעור דבר יום בימו, ניתן לפנות
ישירות למכון 'בינני' בדוא"ל info@machonhavineini.com